

Miltä näyttää kuntien ilmastotyö vuonna 2024?

Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelman kommenttipuheenvuoro

14.3.2024

Olli-Pekka Pietiläinen
Ohjelmapäällikkö
Ympäristöministeriö

Muutamia nostoja päivän esityksistä

- **Miira Riipinen / Kuntaliitto**

- 5. selvitys on luontevaa jatkumoa aiemmille selvityksille. Niitä on voitu hyödyntää laajalti myös valtion hallinnossa.
- Kuntien etujen valvonta mm. ilmastotyössä – Miira: ”kyllä, tavoitteellinen ilmastotyö jatkuu kunnissa!”

- **Marjaana Seppinen / Kuntaliitto**

- Kattava otos: 119 kuntaa / 3,6 milj. as → suuret kunnat innokkaampia, pienet peesissä
- Motivaatio: kustannussäästöt, imago, esimerkki muille, rahallinen tuki
- Haasteet: päättäjien vähäinen kiinnostus, ratkaisujen kalleus, ratkaisujen puute, keskustelun polarisaatio
- Usko ilmastotavoitteiden toteutumiseen horjuu, kun tavoitevuodet lähestyvät [yllättävän nopeasti]

- **Lotte Suveri / Turku**

- Turku johtava luonto- ja ilmastokaupunki – oleellista miten asiat esitetään ja sanoitetaan sidosryhmille!
- 6 missiokaupunkia näyttää esimerkkiä, auttaa ja kirittää muita Suomen kaupunkeja ja kuntia ilmastotyöhön

- **Sanna Päivärinta / Porvoo**

- Unelmien Porvoo – ilmastotekojen kaupunki – hieno slogan vuoden 2023 ilmastokunnalle!
- Ilmasto- ja ympäristöohjelma → tärkeää, että koottu yhteen!
- 10 M€ vihreän siirtymän rahasto elinkeinoelämän kestävän tulevaisuuden mahdollistajana.

- **Petri Leskinen ja Thomas Virta / Utajärvi**

- Kuntastrategia: Hiiliviisaudesta elinvoimaa! → sitoutuminen ja johtaminen ytimessä.
- Resurssiviisauden tiekartta, HINKU-verkosto → aurinko, tuuli, vihreä vety, biohiili...

Kuntien ilmastotyötä raamitetaan kansallisella tasolla

Hallitusohjelmat

- Sanna Marin – ”hallitus edistää kuntien ja alueiden omien hiilineutraaliussuunnitelmien valmistelua ja ilmatotoimien toimeenpanoa”
- Petteri Orpo – ”Kunnille asetettu velvoite laatia ilmastosuunnitelmat perutaan lakimuutoksella” (liite B)

Ilmastolaki

- Voimaan 1.7.2022 – tavoitteet (mm. hiilineutraali Suomi 2035)
- Ilmastopolitiikan suunnitelmat – toimenpiteet (KAISU, MISU, KISS2030...)
- Kuntien ilmastosuunnitelmavelvoite voimaan 1.3.2023 → ollaan kumoamassa (HE2024)
- Ilmastovuosikertomus – ”missä mennään ja mitä tulisi tehdä tavoitteiden saavuttamiseksi”

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (KAISU)

- Perusskenaario (WEM) ja politiikkaskenaario (WAM) → ”päästövähennysten toimenpideohjelma taakanjakosektorilla”
- Kuntien ja alueiden ilmastotyö sisältyy nykyiseen ja valmisteilla olevaan KAISUun

Ympäristöministeriön ohjelmia

- Kuntien ilmastoratkaisut (2018–2024) – päättyy 31.12.2024
- Kestävä kaupunki (2019–2023)
- Puurakentaminen (2016–2023)
- Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma (2021–2026)

Ilmastotyö osaksi kunnan strategiaa!!!

– strategia jalostuu teoiksi ilmastotavoitteissa ja -suunnitelmissa

Helsingin kaupunkistrategia 2021-2025 (675 000 as.)

- Ilmastonäkökulma läpäisevästi osaksi kaikkea päätöksentekoa
- Tavoitteena hiilineutraalius vuonna 2030 → päästövähennysohjelma + kiertotaloustiekartta

Jyväskylän kaupunkistrategia 2022-2025 (148 000 as.)

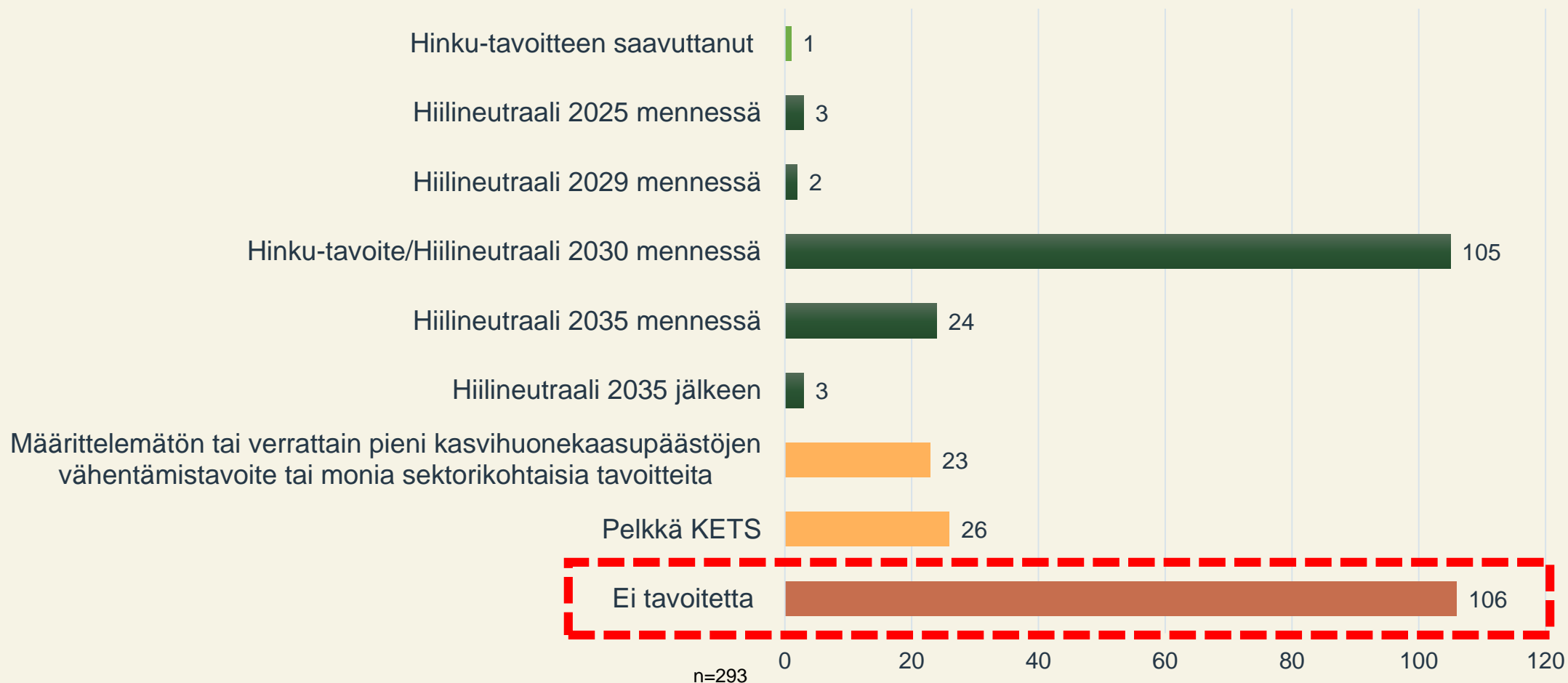
- Resurssiviisas kaupunki, hiilineutraalius vuonna 2030, monimuotoinen luonto, kiertotalous
- FISU-kaupunki: päästöttömyys, jätteettömyys, ei ylikulutusta, kestävää hyvinvointia

Parikkalan kuntastrategia 2023-2030 (4 400 as.)

- ”Huolehdimme Hinku-päästötavoitteista” → 80 % päästövähennystavoite jaksolla 2007–2030
- Uusiutuva energia, vihreä vety, aurinkoenergia

Manner-Suomen kuntien ilmastotavoitteet

Hinku-kuntia on 96 (tilanne 01/2024). Hinku-kunnat ovat sitoutuneet tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Osa Hinku-kunnista pyrkii tämän lisäksi hiilineutraaliksi 2030 mennessä. Hinku-kuntien lisäksi hinku päästövähennystavoitteen tai hiilineutraali 2030 tavoitteen on asettanut yhdeksän kuntaa: Espoo, Helsinki, Kaarina, Kannus, Kauniainen, Kuopio, Raisio, Riihimäki, Tampere

Lähde: kuntien verkkosivut

Manner-Suomen kuntien ilmastotavoitteet

Kuinka suuri osa kunnista ilman tavoitetta?

Kaikki kunnat: 36 %

Yli 10 000 as. kunnat: 5 %

Alle 10 000 as. kunnat: 51 %

M

Hi
vu
me
yh

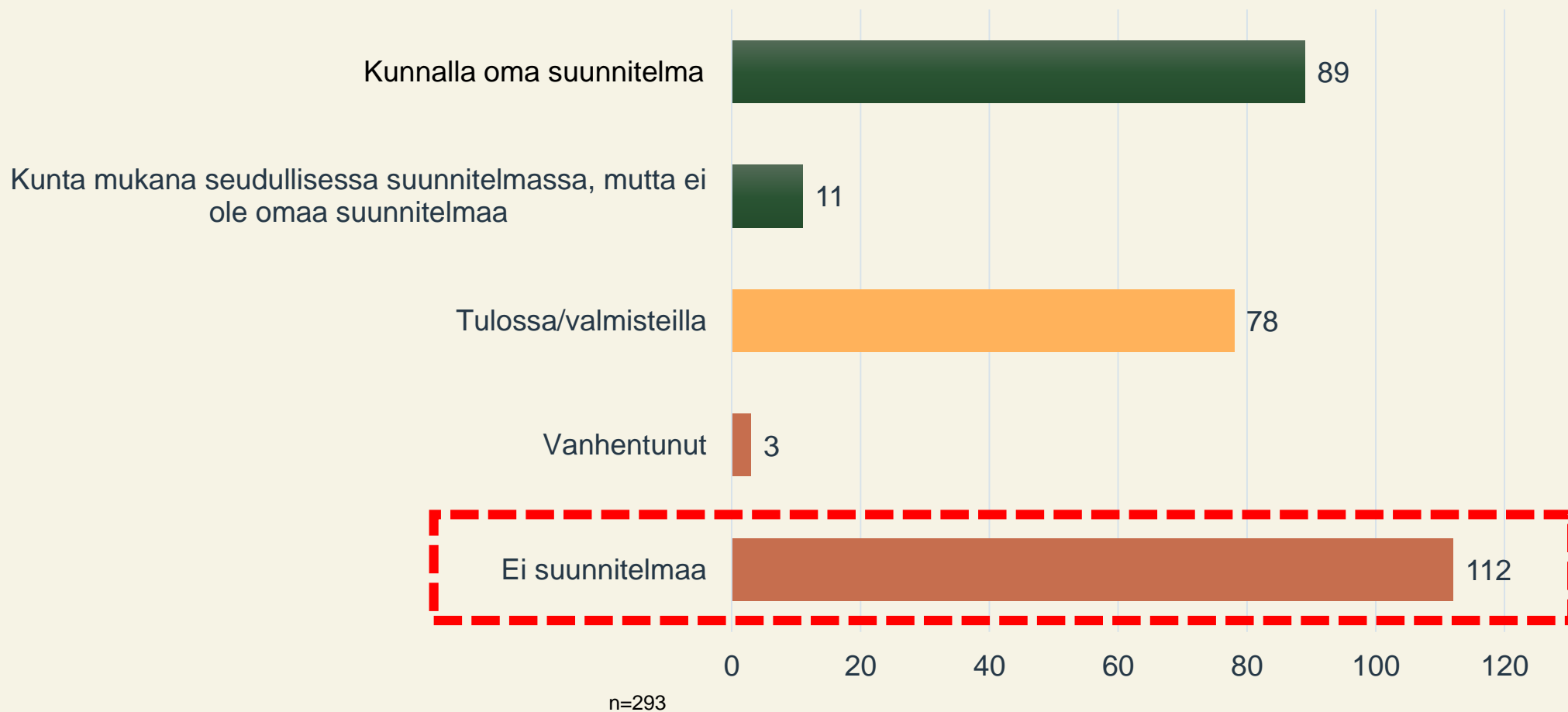
0

de: kuntien
kosivut

4.3.2024

6

Manner-Suomen kuntien ilmasto**suunnitelmat**

Lähde: kuntien verkkosivut

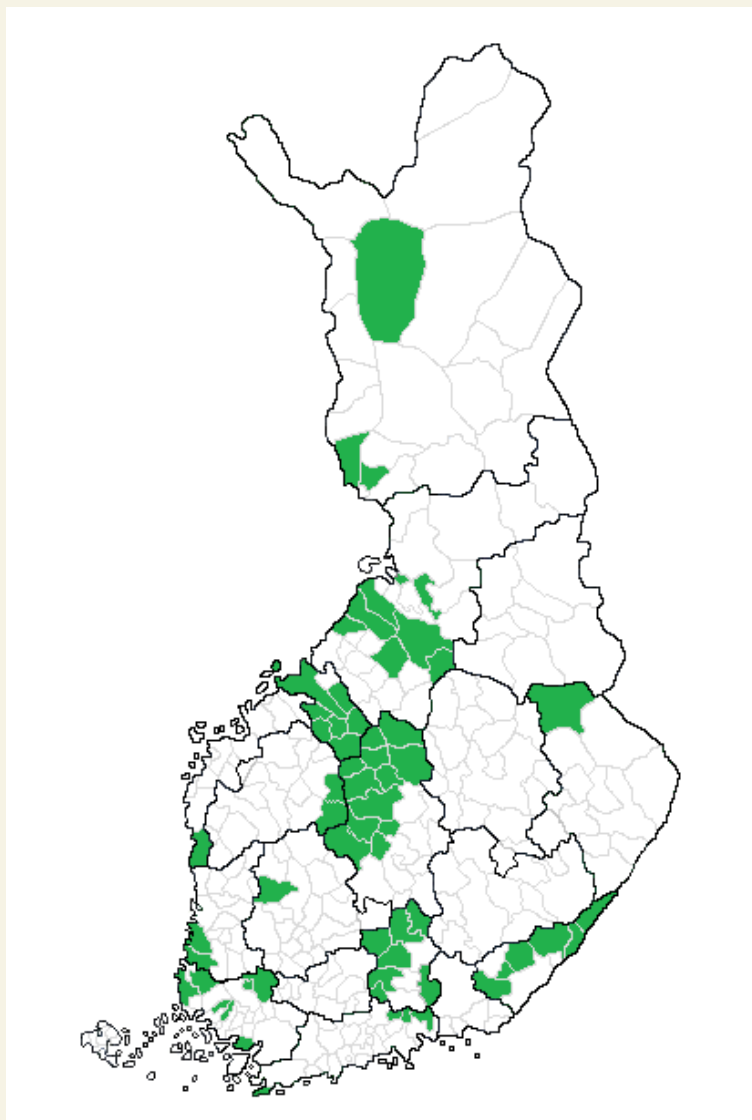
Valmisteilla olevista 78 suunnitelmasta 62 sai avustuksen ilmastolain kuntien ilmastosuunnitelmavelvoitteen mukaisesta valtionavustuksesta.

Manner-Suomen kuntien ilmasto**suunnitelmat**

Kuinka suuri osa kunnista ilman suunnitelmaa?

Kaikki kunnat: 38 %
Yli 10 000 as. kunnat: 19 %
Alle 10 000 as. kunnat: 48%

Kuntien ilmastosuunnitelmavelvoite poistuu ilmastolaista

Valtionavustusta ehtivät saada 62 kuntaa...

Yksittäiset kunnat: Askola, Eurajoki, Hanko, Ikaalinen, Keminmaa, Kempele, Kittilä, Kokkola, Kristiinankaupunki, Loimaa, Muhos, Nousiainen, Nurmes, Oripää, Rauma, Rusko, Sauvo, Soini, Tornio ja Ähtäri

Kuntien yhteishankkeet:

- Hollola, Asikkala, Hartola, Iitti, Kärkölä, Padasjoki, Sysmä
- Lestijärvi, Halsua, Kaustinen, Veteli, Toholampi, Perho
- Myrskylä, Pukkila, Lapinjärvi
- Raahe, Siikajoki, Pyhäjoki
- Ruokolahti, Luumäki, Parikkala, Rautjärvi, Lemi, Taipalsaari
- Siikalatva, Pyhäntä, Haapavesi
- Uurainen, Petäjävesi, Multia, Keuruu
- Uusikaupunki, Laitila
- Viitasaari, Pihtipudas, Karstula, Kannonkoski, Kivijärvi, Kyyjärvi, Kinnula, Saarijärvi

1.3.2023 voimaan tullut velvoite päättymässä (HE 2024)

Kuntien ilmastosuunnitelmaopas yhä käyttökelpoinen

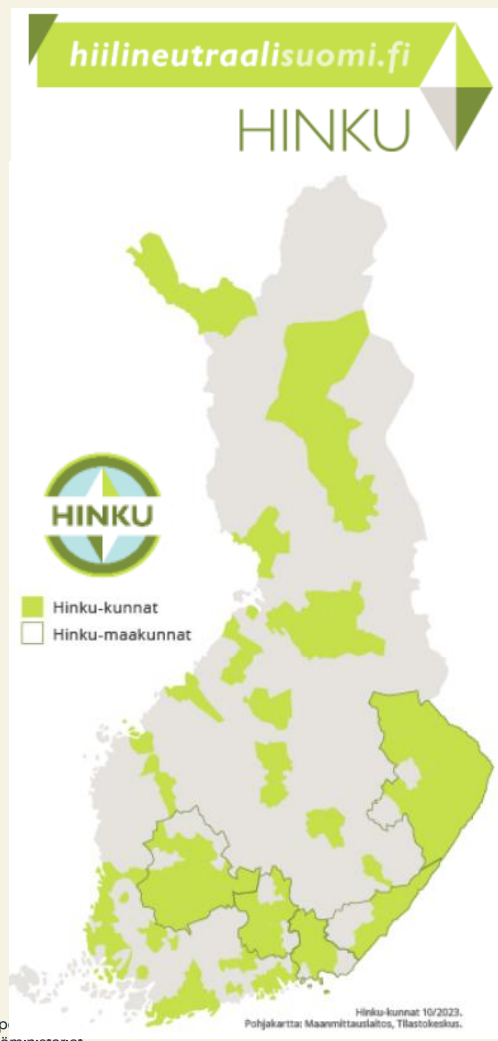
- Kirjoitettu ilmastolain mukaisen ilmastosuunnitelman valmisteluun (velvoite poistumassa / HE2024)
- Sopii **soveltaen** myös vapaaehtoisen ilmastosuunnitelman laatimiseen
- Esimerkkejä ja hyviä käytäntöjä ja polkuja lisätietojen lähteille
- Suunnattu erityisesti ilmastotyötään aloittaville kunnille, mutta sopii myös ilmastotyössään edistyneemmille kunnille

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164905>

Vapaaehtoisuus (taas) kuntien ilmastotyön kulmakivenä

- verkostoituminen, yhteisöllisyys, yhteistyö, yhteiskehittäminen, vertaisoppiminen, vertaistuki, motivaatio...

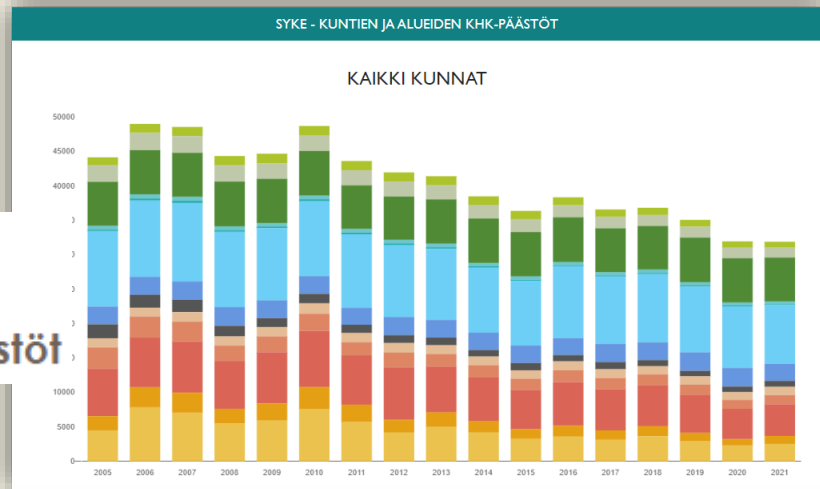
Ilmastoratkaisujen vauhdittaja (ACE)

ELY-keskukset ilmastotoimijoina

Maakuntaliittojen
ilmastoverkosto

Kunnille on tarjolla erinomaisia ilmastotyökaluja

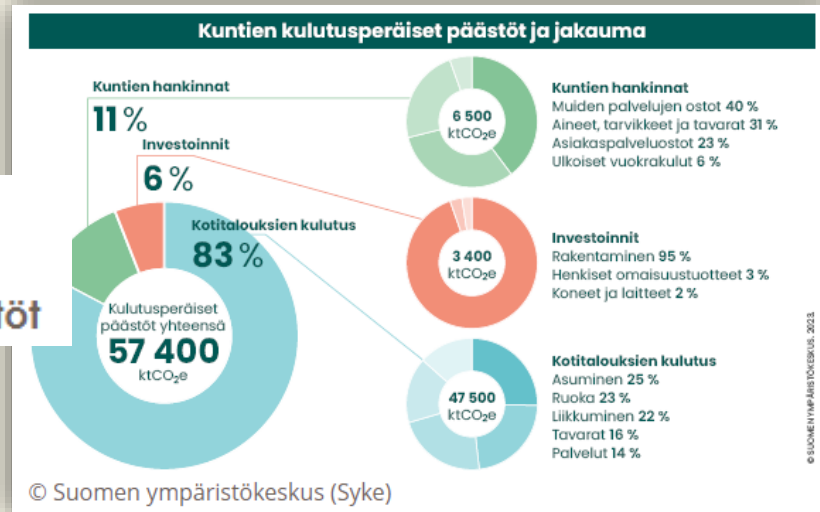
Kuntien ja alueiden käyttöperusteiset kasvihuonekaasupäästöt

Energiaindikaattorit

Klikkaa indikaattoria nähdäksesi tarkemmat arvot

- Energian loppukäyttö
- Öljyn energiakäyttö
- Kulutussähkö, asuminen
- Asuinrakennusten lämmitysenergian kulutus
- Aurinkosähkön tuotanto
- Tuulivoiman tuotanto
- Maalämpöä hyödyntävät rakennukset
- Siirry liikenneindikaattoreihin

Kuntien ja alueiden ilmastoindikaattorit

Kuntien ja alueiden kulutusperusteiset kasvihuonekaasupäästöt

AKAA 2007 - 2030 perusskenaario -47.0% Vähennettävät päästöt (kulu) 49.7 kt CO₂e

Vähä kuntas

Aloitus

Skenaario päästövähennyksen kuvaus: Skenaario kuvaa päästövähennystä vertailuvuoden ja tavoitevuoden välillä, esittäen jo toteutuneen päästövähennyksen vuoden 2018 mennessä sekä vuoden 2018 jälkeen erilaisiin toimenpiteisiin toteutettavat päästövähennykset. Työkalussa asetettavat toimenpiteet toteutetaan vuoden 2018 jälkeen, mutta asetettujen tavoitevuotteen mennessä. Skenaariotyökalun laskentaosuus on lyhyt täällä: menetelmäkuvaus.

Työkalussa tarkastellaan AKA-luokan sijaintiin Hieku-luokan sijaintiin mukaisia päätöksiä, jotka vaikuttavat suoraan tai välillisesti kunnan vaikutuspiiriin oleviin päätöksiin. Tämän vuoksi esimerkiksi rakennustieteellisen lämpökäytön päätös ja päätöksien koulutuksen toteuttamistavan poistamisen käyttö on rajoitettu Hieku-päätösten ulkopuolelle sekä päätöksien sijaintiin että skenaariotyökalussa.

Valittu kunta: AKAA
Skenaario nimi (vapaaehtoinen):

Versio: 2007 Tavoitevuosi: 2030

Päästövähennysohje (%) 80

Välilyönti muutos

2030	Kerrosala (m ²)
Pienalot	613404
Rakalot	88151
Kerrostalot	140495
Muut rakennukset	510572
Yhteensä	1352621

Kuntien päästöjen skenaariotyökalu

Kunnille on yhä tarjolla ilmastorahoitusta

 > **RATKAISUT** > **ENERGIATEHOKKUUDEN RA...** > **KUNTIEN ILMASTOTYÖN RAHOI...**

Kuntien ilmastotyön rahoitus

Tältä sivulta löydät koosteen erilaisista ajankohtaisista rahoitushauista kuntien ilmastotyön edistämiseksi. Listauksessa on huomioitu rahoitukset kasvihuonekaasujen päästöjen ehkäisyyn ja vähentämiseen, sekä äärimmäisiin sääilmiöihin ja ilmastonmuutokseen liittyvien riskien vähentämiseen, niihin varautumiseen ja sopeutumiseen. Myös Kiertotalous-Suomi -sivuston ylläpitämä lista vähähiilisen kiertotalouden rahoitusmahdollisuuksista ja -lähteistä on linkattu tähän listaan.

Lista päivitetään kerran kuukaudessa aina kuun ensimmäisenä maanantaina.

Sivu on päivitetty 4.3.2024.

- **Käynnissä olevat haut**
- **Tulevia rahoitushakuja**
- **Tulevia rahoitukseen liittyviä infotilaisuuksia**
- **Liity jakelulistalle**

EAKR- ja JTF-rahoituksen hyödyntäminen nousussa

– kolme esimerkkiä kuntien, seutujen ja maakuntien ilmastorahoituksesta

EAKR-rahoituksen hyödyntäminen Pohjois-Savossa

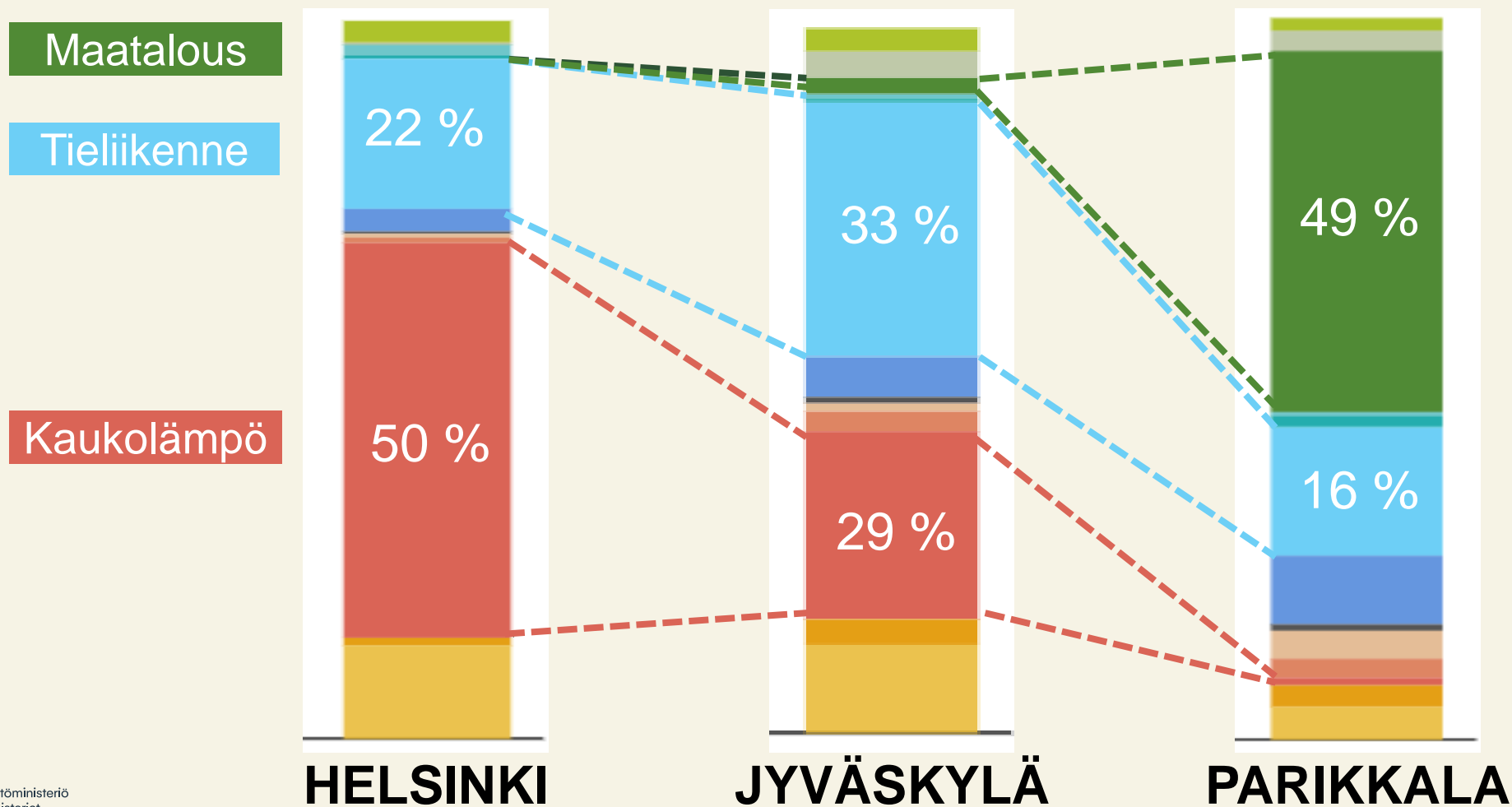
- **Maakunnallinen ilmastotyö**
 - kolme hanketta vuosina 2020-2026, yhteensä n. 1,5 milj. €
- **Seutujen ja kuntien ilmastotyö**
 - neljä hanketta vuosina 2016-2025, yhteensä n. 4,25 M€
- **Maakunnan ilmastotyötä tukevat hankkeet**
 - yhdeksän hanketta vuosina 2020-2025, yhteensä n. 3,2 M€

Ilmastorahoituksen jatkumo Pohjois-Karjalassa – **YM → EAKR → JTF**

- Kolme peräkkäistä maakunnallista hanketta
 - **Päästöt kuriin – tehokkaasti kohti vähähiilisyyttä** / vuodet 2022-2023 / 114 000 € (YM)
 - **Ilmastokestävä Pohjois-Karjala** / vuosi 2023 / 100 000 € (EAKR/ReactEU)
 - **Ilmastokestävä Pohjois-Karjala 2030** / vuodet 2024-2026 / 554 000 € (JTF)

Kunnat ovat erilaisia – ja niin myös niiden ilmastotyö

Kunnat ovat erilaisia – ja niin myös niiden ilmastotyö

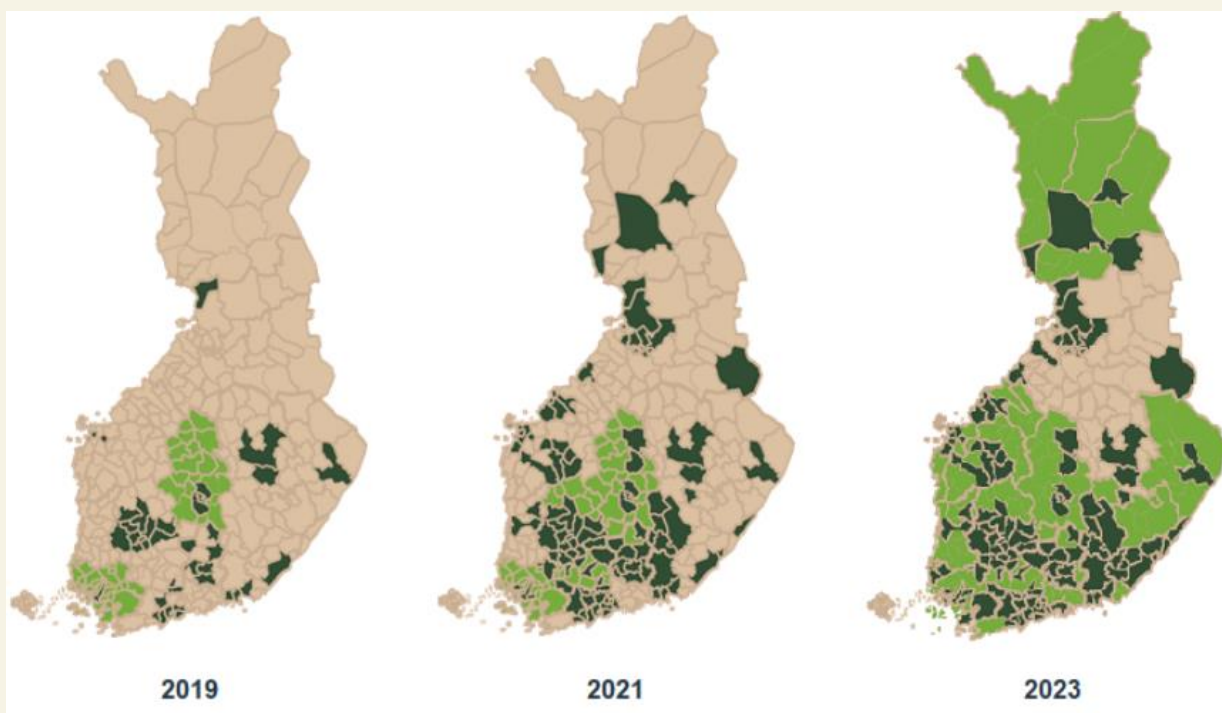
Miten kunnat ja alueet kiritetään ilmastotavoitteisiin?

- 1) Normiohjaus – lait, asetukset, VAT...
- 2) Taloudellinen ohjaus – tuet, avustukset, muu rahoitus...
- 3) Informaatio-ohjaus – oppaat, neuvonta...
- 4) Sopimusohjaus – MAL, KETS, Green Deal...
- 5) Muu ohjaus – strategiat, suunnitelmat, ohjelmat, verkostot...

Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma loppusuoralla (2018-2024)

- rahoittanut yli 160 paikallista, alueellista ja kansallista ilmastohanketta
- tukenut valtakunnallisten ilmastotyökalujen ja -toimintamallien kehittämistä
- tuonut kunnat ja maakunnat kansallisen ilmastopolitiikan valmistelun ja toimeenpanon ytimeen
- viimeiset hankkeet rahoitettu 10/2023 (ohjelma päättyy vuoden 2024 lopussa)

Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma:
<https://ym.fi/kuntien-ilmastoratkaisut-ohjelma>

Kuntien ja alueiden ilmastorahoitus:
https://www.motiva.fi/ratkaisut/energiatehokkuuden_rahoitus/kuntien_ilmastorahoitus

Lisätietoja:

Ohjelmapäällikkö Olli-Pekka Pietiläinen
etunimi.sukunimi@gov.fi

Erityisasiantuntija Veera Visuri
etunimi.sukunimi@gov.fi

Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma:
<https://ym.fi/kuntien-ilmastoratkaisut-ohjelma>

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

